

Op. 1117 5

PETRI BRICHI

SAMMAVRENSIS IN IOANNIS

BAPTISTAE EGNATII FVNERE ORATIO

HABITA VENETIIS M. D. LIII.

BIBLIOTECA
PATETTA

Op. St.

75

Op. Cing. 298

UNIVERSITA DI TORINO

PETRVS BRICHVS SAMMAVRENSIS MARCO
Molino Diui Marci procuratori dignissimo. S. D.

Am inde ab initio, cum Ioannem Baptistam Egnatium Funebri laudatione prosequi meditarer. Idoperistibi Vir Clariss. qui procuratoriã dignitatem, auge & illustras: qualecunq; futurum esset, destinaueram. nec id sine consilio constitueram. Mibi enim persuaseram ei potissimum hunc nostrum partum dedicandum. & deferendum esse, qui eiusdem bona hereditario iure merito possideret. Ne diu nos moretur quaestio quæ nam hereditarii iuris origo fuerit. Nemini dubium est quin plurima, maximaq; beneficia, ab ipsa nobilissima Molinorum familia, in se collata Egnatius senserit. Quæ certe eius rei in causa fuerunt cui gratiæ debitiū stadiū dederit. Nec uideo quare hanc legandi curam inde quidã putent exortã quod hic, qui in nullã ferebatur iactantiam inani ductus gloria, rem tantis cõparatã laboribus possidẽdã legauerit. Tantũ abest, ut uera dicãtur ut a ueritatis scopo prorsus aberrare deprehendantur. Rationẽ ergo te ex asse hæredẽ instituendi, gratificãdi uoluntas, quæ confirmata est Testamento peperit. Cuius felicissimis auspiciis xenodochœolũ, quod hæret Turri Marcianæ adeptus fuerat. Et enim cum omnibus uirtutibus se affectũ esse maxime cuperet tũ nihil fuit quod mallet, quã se & gratũ esse, & uideri. Iduniuerso huius Orationis filo seruatũ est ut eloquẽtibus eloquẽtissimus ante iret. Hæc ergo scripsi rudine omnino ociosus deprehenderet et ingratus, siquam habeo laudem quæ quanta sit ignoro parta in his uigiliis colligitur & mea in Egnatium obseruantia comprobatur.

PETRI BRICHI SAMMAVRENSIS IN IOANNIS
Baptistę Egnatii funere oratio habita venetiis. M. D. LIII.

I fieri posset, vt grauissimo naturę vulnerę, præcipuo
quodam dolore, ac perenni lachrymarum fonte, me
deremur, quod ex incommodo fortasse magis, quã ex
immature Ioannis Baptistę Egnatii oratoris vtriusq;
linguę clarissimi obitu illatum sentimus: Nō modo
vobis non dissuaderem. Sed suaderem potius etiam
atq; etiam præstātissimi viri, vt totum Vitę stadium,
quo ad is, qui meo iudicio, & omniū, vix vllam cæteris oratoribus: ac
poetis (pace horū dixerim) laudem reliquit: reuiuisceret: squalore, ac
sordibus, quibus obfiti in ipsius funere comparemus: metiremur. Nō
enim in vnus tam diuini oratoris occasu, reip: literarię paruū factum
est naufragium, per quē ex tam diuturno barbarorum tumultu linguę
latine castimonia pacata cōquieuerat. In cuius eloquentia tantam sibi
spem hæc florentissima iuuentus, studiosi denique omnes collocaue-
rant: vt inde se perpetuam dicendi felicitatem adeptos opinarentur.
O fatum lachrymabile, atq; acerbum. Sperabamus nos quidē Egnati, te
ob tuam diuinā eloquentiam propemodum fore sempiternum. Ob id
omnia erant nobis letitię, gaudiq; plena. Nulla barbaries imminebat,
nulla te iuuentē nos premebat inscitia. Te nō minus & qui prope ades-
sent, & qui procul abessent colebant: quam obseruabant. Te non mo-
do vrbs Venetię, sed vniuersa Italia, exteręq; gentes, quibus vlla dicē-
di cupiditas inesset ornamēto sibi esse, ac præsidio: arbitrabantur. Nūc
autem te extincto in cōmunibus miseriis angimur: & in perpetuis in-
scitię tenebris ita versamur: vt inde collum subducere: & pedes expli-
care nequeamus. Heu nos infœlices, qui tam omni doctrinam genere
cumulato oratore orbatī sumus. Quis in tanta rei calamitate non ge-
mit? Quis nō ardet dolore? Tuā mortem æquo animo nemo ferre po-
test. Luget Serenissimus Princeps. Mœret ordo senatorius. Tota ciui-
tas confecta tedio est. Squallent senes. Affligantur iuuenes. Pueri de-
niq; ipsi tam gratum, tam iucundum rhetorem desidcrāt. Nec iniuria.
Non enim fictum, neq; stylo adumbratum, Sed viuū exemplum cœ-
teris dicendi peritis adeo fuisti propositum: vt in te profitentium du-
ce ceu illustri quodam monumento essent repositę omnes oratorię
virtutes. Nam & quo genus humanum defendi, quo laudari, quo per-
suaderi, iure, more, instituto, lege posset: disceretur. Hem nostra lux

Egnati iaces. Ad quem nunc cōfugiemus? a quo opem petemus? quem
linguæ latinæ hostibus opponemus? qua pedestri, qua equestri oratio-
ne nitemur? O, acerbam harum rerum omnium memoriam, o, flebiles
exequias, o, latinitatem infelicem, quæ orbata es tãto duce, huius enim
morte tibi ornamenta sunt detracta, præsidia adempta, solatia sublata,
solus tibi mœror restat, ac gemitus. Talem orandi artificē perdidimus?
qualis aut Athenis, aut in Latio ante Egnatium rarus fuerit. Hinc er-
go migrasse & doleamus, quod fructu iucundissimæ locutionis care-
mus & letemur: quod nunc ipsius acta vita immortalitate cumulatur.
Nostra autem hæc mors verius quam vita, illius a nobis discessu, quā
afflicta sit, testes sunt piæ lachrymæ, quibus non oratorum principis
interitum, sed orbitatem nostram defleamus. Cæterum quo feror in-
felix? Quid est, cur tantopere me commoueat meus dolor iustissimus?
Quid autem fuit, quod illum hoc tempore ad uiuendum magnopere
inuitare posset? quæ res? quæ spes? quod animi solatium? si hoc tempore
non suum diem obiisset, paucis post annis tamen ei moriendum fuit:
Quoniam homo natus fuerat, mortuus est inquā tempestiue non mi-
nus quam fortunate, siue bona talis, ac tanti uiri, qualem, & quantum,
nostra non tulit ætas, propria, siue quæ, illi de omnibus optime meri-
to, natura rerum parens, fortunaq; omnipotens elargita est, non uulga-
ri contemplatione colligas: His unus omnium quam maxime floruit.
Fuit ei fortuna semper splendidissimis virtutibus suis a deo om-
nibus in rebus obsequens, ut ea uti pro arbitrio videretur. Qua-
re uestre sapientie, magnitudinisq; animi est tantam luctus acerbita-
tem, uoluntaria quadam obliuione prorsus contere: Ut uestris bo-
nis potius delectari, quam alienis malis laborare uideamini. Ego uero
omnia mea studia in Egnatiana funebri laudatione fixi? statuiq; in ea
me non officii solum fructum, sed etiam pietatis laudem, debere quæ-
rere. Est enim animi ingenui, cui multum debeo? eidem plurimum vel-
le debere. Siquis etiam inferis sensus est: mihi nihil est optatius, quā
ut primum ab ipso Egnatio, deinde a cæteris omnibus quam gra-
tissimus erga eum esse cognoscar. Atque ut inde proficiatur ora-
tio mea: unde hic mœror ducitur,

QUE ME media Græcia natis palmam proripuisse liquet? & inter
latinos primas tenuisse patet: mediocri ortum parente constat.
Hic quod plurimum optabar? est hoc tandem consecutus: ut nascere-
tur sibi filius mirabili indole. Qui cum nondum quartum ætatis an-
num impleisset? ea loquebatur? et sapiebat, quæ vix adultæ, aut etiam

grandioris ætatis, consueſcunt, nihil leue præ ſe ferens, nihil contemnē-
dum. Vrbaniſ erat moribus, & compoſitis ingenio acri, & fecundo, &
ſplendido, lingua ad omnem celeritatem, ſupra quam dici poteſt, expe-
dita. Voce clara facili & ſonora. Aſpectu miti, & grato. Et necurioſius
cuncta ſingillatim perſequar, talis erat Egnatius ut in eo omnia natu-
ræ, cum ad doctrinam, tum ad probitatem adminicula inefſe uideren-
tur. Vbi paulatim acreſcere puerum, & exire de gremio, ac ſerio diſce-
re uidit. formandam quam optimis grammaticæ rudimentis infantis
mentem iudicans, acrem quam maxime curam ſpei futuri oratoris im-
pendit. Nam certe quamlibet parum eſſet, quod conferet ætas prior:
ut maiora tamen aliqua eo, ipſo, anno, diſceret puer, quo minora didi-
ciſſet, primum ſtatim tempus hauſſus eſt perdere. Atque eo minus,
quod initia literarum ſola memoria conſtant, quam non modo in par-
uo, ſed tum etiam tenaciſſimam cernebat. Quare ut Philippus macedo-
num Rex, Alexandro filio, ab Ariſtotele philoſophorum principe, ita
Egnatio, a Benediſto Prunolo oratorum eloquentiſſimo, erudiſſi-
moq; Philoſophorum, prima literarum elementa tradi pater maluit.
Sed certe hic diſcipulo eximio literarum amore ſagrans, ille præce-
ptore quam erudiſſimo, unde qui ſibi bonarum artium prouentus
debeantur, eos uberiores, & præſtantiores cœpit, uſus eſt. Cum primū
in ſcholam ſe contulit tyrunculus, quæ aut proſæ idoneo aut ad car-
men compoſito congruerent, intra ludum repreſentabat: qui erat alen-
dus ambitu, præceptorem ſuum non minus, quam ipſa ſtudia amabat,
& parentem eſſe non quidem corporis, ſed mentis credebat, multum
hæc pietas ptulit multū tyrocinio. Nā ita & libetèr audiēs, & diſtis cre-
dens, eſſe ſimilis concupiſcebat. Cædere parī turpe, pulchrum ſuperare
maiorē ducebat & egregium. Adde quod ſi de loquendi ratione diſ-
ſerebatur, ſi quæſtiones explicabantur, ſi hiſtoriæ exponebantur, tot il-
la facile percipiebat, & fideliter continebat: quot audiebat, quem laus
excitabat, & iuuabat gloria, quem mordebat obiurgatio, & excitabat
honor, proderat laudata induſtria, proderat obiurgatio ſegnitie. Emē
datus non iracebatur, gaudebat laudatus, & ut eſſet in ludo cariſſimus
merebatur. Quibus ſcriberet, qui ad imitationem ſcribendi præpone-
bantur uerſus: & quæ diſtabantur themata in ultimo miſeriarum ſtatu
poſitum, inſtrumentis caruiſſe, eaq; ne tam præſtantis uis ingenii peri-
ret inopia ſuppeditaſſe con diſcipulos nemo eſt qui ignorat. Intra pau-
cos annos ad omnium doctrinarum maiſtatis faſtigium ita pertinax
ſtudio, & frequens imitatio prouexit: ut latinæ linguæ penes unum
Egnatium uigeret imperium. Cum ſe ſatis compoſuiſſe ad exemplum

cerneret ne mala consuetudine alienum sequendi laborem, nihil per
se conari, & querere videretur: expertus vires iudicio, ac stylo: suq;
ipsum fiducie permittitur. Quibus hæc res publica terra, mariq; poten
tissima curæ erat suasu quorundam, ad aperiendum ludum, idq; intra
domesticos parietes animum appulit. Quasi vero diuinarent id fore
preludum quod emerendi fauoris gratia incipiebat: ante quam orato
riæ eius tradendæ legitimum subiret. Tantus ad hunc auditum vniuer
sæ popte ciuitatis factus est concursus, vt ludus ludi nomen perdens,
nihil frequentius, neq; honorificentius dici queat. Quem senatus, quæ
populus, quem plebs, quem omnes gentes pubis Venetæ moderatorē
iudicabant. Fuisse ab ipsa infantia parum somni, non multum cibi, po
tus quam minimi in confesso est. Quod viuendi genus ingenium red
debat perspicatius, & vires corporis pariebat uegetiores. Noui tempe
rantiam, & moderationem hominis: Noui animum cum sobrietati,
amicissimum, tum nulla incibos ingluuie suffusum. Cum maiorem ad
hiberet curam, vt teneriores annos ab iniuria sanctitas docentis custo
diret, & ferociore a, licentia grauitas detereret: in sui amorē lapides
excitabat. Cum parentis erga discipulos animum sumeret, ac succede
re se in eorum locum, a, quibus sibi liberi tradebantur docendi existi
maret: vniuersa in eum Ciuitas conuertebatur. Cum ipse nec haberet
vitia, nec ferret: Cum non austeritas eius tristis, nec dissoluta foret co
mitas, inde odiū, hinc cōtemptus oritur, oēs diligebant, cum plurimus
ei de honesto ac bono sermo haberetur, cū quos sæpius monebat, hos
rarius castigaret, honorabant oēs. Cum minime iracundus, nō tamen
eorū, quæ emendanda erant dissimulator, simplex in docēdo, patiens la
boris, sexcentis diris obnoxius putaretur: eius nomē in ore erat omni
bus. Cū interrogātibus libēter respōderet, nō interrogātes percontare
tur ultro, nec priuati Ciues modō, sed ipsi etiā, qui cū imperio erant:
honorandi gratia locū cēdebant. Tantūq; ei deferebant, ut se puderet
tāti cultus. Temeritatis iubitōs, & uehemētes impulsus, quorū ictibus
hominū mentes concussæ, nec sua pericula cōspicere, nec aliena facta iu
sta estimatione prosequi ualent, perolus: quicquid aggrediretur, ex
euentu prudenter aggressum fatemur oēs. Sanis enim conatibus fauet
Deus. Tantū abest, ut a christiana pietate abhorreret, ut christianissimi
titulo frueretur. Quo nihil ex vniuersa doctorū serie admirabilius ui
dit orbis terræ. Venio ipse rethorū Rex Raphael regi te laudaturus,
qui tua regia literatura dignus fueras ut tu regio mortē calamo, nō te
Mors falce e medio tolleret, quæ cum uita excessisse constaret. Vndiq;
lusciniæ quibus nulla deerat cantio uocaliores confluunt, ut intra ca

neam Cleantis lucernā redolentē clauderetur. Fines, quā exercebat, Ty-
rannidis, tueri magis, quā proferre cōtētus Egnatius, oblātā sibi sepius
doctissimā sedem constanter recusabat. Cum haberet qui cū incyclope-
dia cōferret Senatus neminē cogendus igitur fuit, cogi nisi oīū litera-
rii periculo non poterat. Non se propria cupiditas: sed aliena utilitas
professorē publicū creauit. Quod inter eruditos habetur amplissimū
cōsecutus licet uideretur illud tñ quod relinquebat putabat felicius,
priuatus esse desit: assumptus in laborū, curarūq; cōfortiū. Nec se lecta,
& prospera superioris loci, sed aspera, & dura, ad capebundū eū cōpule-
rant. Nemo est ergo tā Egnatii, tā ignarus sui, ut altissimā speculā post
Egnatiū cōcupiscat. Facilius est ut aliquis successor eius esse possit: quā
ut uelit. Quis enim tantę curę molem sponte subeat? Quis Egnatio cō-
parari non reformidet? Quā sit bono rhetori succedere onerosum ex-
pertus & ipse est. Vbi publico stipendio ad resonantē tubā, quę in easdē
regiones, ac terras, quibus solis cursus continetur erupit os uarium, ac
multiplex adhibens, inflauit, uim Demosthenis, copiam Platonis, & iu-
cunditatē Isocratis effinxit. Hinc auditores erāt quotidie ad quingētos
fortassis etiā amplius, & hi quidē magna ex parte grādiore, & ordine
senatorio quos lepore: ac facetiis alliciebat. Nec uero quod in quoq;
optimum fuit studio cōsecutus erat tantū: sed pluribus potius omnes
ex se ipso uirtutes extulerat immortalis ingenii beatissima ubertas.
Non enim pluuias (ut ait Pindarus) aquas colligebat: sed uiuo exunda-
bat gurgite, dono quodā providentię genitus: in quo rota uires suas
experiebatur uis dicendi. Sed ne omnia recenseā: apud posteros id est
consecutus: ut Egnatius iā nō hominis, sed scientiarū nomē habeatur.
Quę in pręsentia certatim sese ingerunt, ita quęlibet eorum adeo fe-
stinabunda se offerunt ut: unde exordiar prius me hesitantem faciunt
& cunctabundum. Nam si de grammatica dicere incipiam: occurret
Dialectice, quę post poni moleste feret. Si de Rhetorice (Has quidem
zeno adeo coniunxit: ut hanc explicitę, illam compressę in pugnam
manus, similem diceret) dixero, tristitia afficietur Geometria si Musi-
cam laudauero Arithmetica se contemni arbitrabitur, Astronomiam
ira, furoreque percitam, uidere uideor. Denique quamcunq; primum ar-
ripuerō: ceterę inuidebunt. Ita, enim in singulis eminebat Egnatius:
quasi reliquas non possideret. Ego tamen pro uirili tale temperamen-
tum adhibebo: ut singulis quod suum est: exhibuisse uidear. Incipiam
igitur a Grammatica: cum sit cunctarum Dux artium, quę in
Egnatio adeo fulsit: ut neq; in Prisciano maior, neq; in Diomede pre-
stantior fuisse credatur Grammaticę germana Dialectica hunc iugiter

comitabatur. sine qua oratores oratorum nomen amittunt. Ceterum cum principales artes inter se ita connexæ sint: ut inuicem dissociari nequeant. Ita in Egnatio Grammatica, & Dialectice effulserunt, ut tamen Rhetorica, & Geometria non sordescerent. Nam quanta artificiosa eloquentia præditus esset: in oratione grauissima, quam in Nicolai Comitis Petiliani funere habuit: haud dubie patefactum. in qua non loqui, & orare, Sed (quod Pericli contigit) fulgurare, ac tonare: qui erat tam eloquentia, quam moribus præstantissimus usus est. Quanta uero (Dii boni) in Egnatio Dialectice floresceret: qui in mediis Sylogismis collocatus, Barbarismos reformidabat, qui inter sexcenta Theoremata milia, positus: a puerilibus Isagogarum commentationibus abstinens castum agebat Oratorem, & frugi. Maxima fuit igitur in eo hæc uel potius diuina uirtus in peccandi licentia, a latino Scopo non ab errare. Quid ergo admirabilius excogitari potest Oratore: qui a Mathematicorum schola nihil habebat seiunctum? Quod quidem in paucissimis oratoribus fuisse conspiciamus. Aliquis Grammaticæ beneficio enituit, sed Dialecticæ obsoleuit munere. Alium benedicendi sciētia decorauit. Sed Geometria, ac Musice, & quæ sequuntur uitio dederunt. Denique nulli, uel rari extiterunt: in quibus istæ septem artes elucescerent. At qui nemo admiretur: si tunc Grammatica, Dialectice, Rhetorica, Geometria, aliamq; ab alia ita seiungo, quasi possit quisquam uir bonus citra Grammaticam, & dicendi peritus esse citra Dialecticam. eum qui earum unam habuerit: omnes habere, & qui una caruerit: omnibus carere artibus constet. Sed ut ad uos assidui Artium exactores nostra reuertatur Oratio: sicut illa curricula multiplicium, uariorumq; sermonum illum reddiderunt illustrem: quem Antonius eloquentem uidisset, qui plurimos uidit disertos: eloquentem uero neminem. Ita illæ quoque partes, quæ Oratoris censentur: unde omnē uertutem, & quasi syluam dicendi ortam mirabamur: quam illustrissimum peperere. Inuentio. Dispositio. Elocutio. Memoria. & Pronuntiatio. Cum de quacunq; re, quæ esset dictione explicanda: prudenter, & compositè, & ornate, & memoriter, cum in audita quadam actionis etiam dignitate diceret. Celeritas respondendi, & lacescendi breuitas subtili uenustate, atque urbanitate coniuncta accedebat. Tenebat præterea omnem antiquitatem, explorumq; uim: nec ius legum, aut iuris ciuilis scientiam ignorabat. Neq; rationem rectæ, honestæq; uitæ ad philosophos relegendam portabat, cum uir ille uere ciuilis, qui publicarum, priuatarumq; rerum administrationi accommodatus, qui regere consiliis vrbes fundare legibus, emendare iudiciis posset non

alius esset prefecta quā unus Egnatius. Viros doctos vñ posset abire do-
ctior & libéter audisse, & honore prosecutum haud quisquam est: qui
secus dixerit. De animi virtutibus hætenus. Nunc quibus corporis
floreret dotibus: qui impleuit orbem terrarum nominis sui gloria me
paucis expediam. Iam firmitate, & mediocri corporis statura, oris di-
gnitate, maiestateq; vultus, ad hæc inde erecta ætatis maturitate, nec si-
ne quodam Deorum munere tardantis senectutis insignibus illustra-
tus tãquam numen terrestre ab omnibus colebatur: qui pares habuit
quam puuicissimos. Licet omnium sensuum integritate cæteros homi-
nes plurimum antecelleret. Lucubratione tamen pertinaci, qua desflo-
rescit ætas, visu adeo erat hebeti, vt quodcunq; maximum non, nisi co-
minus cerneret. Radiatæ tuberculo nares non ne miro fuisse iudicio
ostentarunt: Vbi enim uber, ibi & iudicandi fuit tuber. Quid enim de
eius docilitate loquar: quæ tanta erat, ut quicquid effingere aggrede-
retur, id dicto citius effectum redderet. Quare cum ei per ætatem lice-
ret & prosa, & carmine, ita æquales omnes anteibat, ut inueniret nemi-
nem qui secum in arenam descendere auderet. Præmiorum autem
quæ capiebat illa ætas, euocatione, atque omni prouocandi arte dele-
ctatus non ociosas sententias, sed honestum aliquid monentes & Cla-
rorum dicta virorum multo felicius, quam alii proferebat. Quæ qui-
dē omnia, & sub præceptore Prunolo, & suo ductu, atq; auspiciis lon-
go usu, & multa exercitatione audiendo, legendoq; confirmarat, & ad
summum usq; auxerat mortalis Iupiter de quo semper populus Vene-
tus, omnes gentes loquentur, nunquam obmutescet Antiquitas. Com-
prehensio Egnatiani corporis temperamento, illud affirmo, quod est
consequens, tanto fuisse Egnatium corpore robustiorem quam alios,
quanto clarissimus eius tubæ concentus altius quam cæterorum into-
naret cornua. Stare solitus dicitur, patiens inedia, aloris, & vigiliæ,
pertinaci statu perdius atq; Pernox a summo lucis ortu ad solem alte-
rum orientem immobilis iisdem in uestigiis & ore, atq; oculis in li-
bros directis cogitabundus tamquam quodam secessu mentis atq; ani-
mi factio a corpore. Quid de linguæ fulmine dicam: quod tatum erat,
ut eo ad commouendos in utramq; partem animos uteretur. Non lon-
ge animi bona corporis subsequabantur, ita fiebat, vt cum equali cura
utrumq; custodiret, neuter alteri, cederet. Si in patentissimo utriusq;
felicitatis campo exspaciari, & indulgere voluptati vellem, nullo insti-
tuta Oratio sine clauderetur, reliquum est, vt fluxa & caduca fortunæ
commoda nō contemnenda breuitate perstringā. Natus Venetiis, quæ
Ciuitas est in faucibus maris Adriatici sita, vbi non generis splendore,

qui erat nullus, sed propria virtute, quæ erat multiplex, ex conditione obiecta, & cōtempta, emerſit clariffimus. Pueritia in rei diuine miniſterio fuit occupata, & id in Diuæ gæ Maring: Ibi in hoſtig dominicæ celebratione ſacris initiatus meruit, ut & Presbyteratus (ſic enim uocant) inſignia, & ampliffimū zellarini ſacerdotiū adipiſceretur. Adoleſcentia iuuentutē Venetā inſtituit, Aetas prouectior ampliffimis præmiis decorata in excellentiffimo utriuſq; lingue ſolio fulſit, ſuſpēdebāt paſſim per ea tempora quā pluri mi paulum ultra primas literas progreſſi, tabellas, quaſi uero uendibili uino opus eſſet hedera ſuſpenſa. Si uerū ſi necuiuſquā inuidia ingenuè fateri licet poſtea quā impia, & immanis illa ſcleratiſſima triuialiū peſtis inualuit, nullum eſt uſquā interpretantium genus inuentū cui plus deberet res literaria quā inuidiæ Egnatii nobiliſſimæq; propugnationi, Cum reliqui fere omnes latini cultores, eloquiū ignauo quodā animi torpore tanquā elāquiſſent. Solus Egnatius inuentus eſt, qui imperitorum audaciā fregerit oppreſſerit, quo tante uires eloquentiæ nō poterant omnino oſtendere quanto robore uigerent, ſorèrent, antecellerent. Dolendū erat maior ī modum tantū inualuiſſe uim fractā & debilitatā triuialium, ut quæ una lingua ad cōmunem hominū ſalutē nata uideretur ea tam diu triuialibus cladibus torqueretur. Iam tempus appetit aggrediendi amicitias quas religioſa quadā neceſſitudine imbutas ſemper firuiſſimæ ſeruauit. Quarum ante quā uiam ingrediar pauca mihi de teſtamētōrū, quibus præfuit ratio ne dicēda ſunt. Quæ quidē ut ex omnibus nouiſſima inuenta ſunt, ita & multo utiliſſima. Cum negotiū quod actorū hominis, & precipuè curæ & ultimi eſt temporis contineant. Ne agentium fraude reſcinderentur, ſed rata remanerent & integra, ne ue ad alios quam qui expectant honorē hereditatis transferentur, quod uirum bonū, quod dignū hoc onere, quod nō minimi conſilii in piis cauſis perſpectū habebāt, quod nihil in eo nō modo perfidioſum ſed ne inſidioſum & fallax in hæreditario iure agnoſcebāt, tabulario clariffimi diui Marci procuratores de ultra notariū prepoſuere. Siquiſquā fuit, qui prodeſſe ſe ſtuderet omnium egenis in horū albo merito connumerandus eſt Egnatius. Teſtatur uidua, quæ huius patrociniō emediis litiū medullis erupit. Teſtatur uirgo, quæ multis undiq; cincta inſidiis temeritate eorum qui ſibi negotiū faceſſebāt ſe explicauit. Teſtatur pupillus, qui aduncis arpyarū uigibus earum ipſarū ingluuie euafit, teſtatur potens ſacrandi cohors, cui hoc duce nō defuit celebrandi locus. Adhuc in hac ſum ſentētia ut aliquid dicamus quod hinc Egnatius inde Sabellicus duo clariffimi utriuſq; lingue lumina maxime uelle uideantur. Qui licet mutuis ſeſe

maledictis cōfoderēt, uterq; tamē mortalitatis nō immemor recōcilia-
tam gratiā maiori beneuolentiē testificatione tūtatus. Siquidē Sabellū
cus moriēs acersito ad se Egnatio decē exemplorū libros quibus sacrā
oēm historiā, & ex magna parte prophanā mira breuitate & candore
cōplexus fuerat emendādos reliquit, & gratā recordationē pietatis in
se Michaelis Triuisani Nicolai filii qui sub eo nō paruo tēpore merue-
rat, quiq; opus hoc lituris plenū exscribendū curarat plurimū cōmēda-
uit. Fuit adeo Leonardo Lauretano principi gratus, ut per quē fiebat
admirabilis apud oēs cōmēdacione Xenodocheo, quod est e regione
turris Marciang ornasse gloriaretur eruditorū studiosissimus, Taceo
quod Frācisus Galliarū Rex Christianissimus idemq; inuictissimus au-
reo nūmismate quē omnis ars & doctrina liberalis & maxime eloquen-
tia delectauit donandū censuit. Cuius Panegyricum de eius in Italiā
felicitissimo aduentu deq; clarissima quā ex Heluetiis gloriose reporta-
rat uictoria, Cum ense noctu sub puluinari tenere solitū pro cōperto
habemus. Non est quod silentio pretereā gratas animi significationes,
quibus in domū molinā usus est. Tanta fuit enim illius nobilissimę fa-
milie meritorū magnitudo ut nisi Marcū clarissimū uirū & procurato-
ria dignitate insignē heredē ex asse instituisset, mortē sibi acerbissimā
putasset. Licet imitatus agros steriles minus ei ligauerit, quā ab ea acce-
perit, Nihil tam propriū hominis existimauit quā grati animi uirtute
alligari. Nec labore, nec uigiliis unquā defatigari potuit ut studiosis
prodesset omnibus. Ex infinito igitur studiorū genere in quibus præcla-
rissima sudarūt ingenia, nullū multiplici eruditione utilius annotatio-
num inuentu ratu, quod modo centuriarū modo racemationū titulo
circumferitur cum nō Grammaticę tantū quęstiones, aut altissima artis
Poeticę sensa, sed iuris cōsultorū quoq; scholas & Philosophorū fami-
lias oēs neq; nō omniū liberaliū disciplinarū dogmata secretiora cōple-
ctatur. Ex primo Epistolārū M. Tullii, Ciceronis, quę familiares inscri-
bunt librorū quā tetra rerū, ac uerborū portenta collatis exēplaribus,
ingeniūq; solertia sustulerit nō facile dixerim. Quā uaria passim loca
Cimmeriis (ut aiūt) tenebris obducta autoribus utriusq; lingūę excu-
sit illustrarit i Ep̃la Saphus ad Phaonē nō queo dicere. Quis Cēsares no-
skeret? nisi eos luculētus scriptor in literas retulisset? si monumētis li-
brorū eos effecisset imortales? ac posteritati cōmēdasset? Cū delectare
oībus per se patere linguā latinā nihil in tactū reliquit, ut oē mēdū tol-
leret, qđ librariorū uel incuria, uel inscitia p̃ q̃ multis codicibus insede-
rat. O paginā illā beatā q̃ hūc censorē exceperit ingrata, q̃ castigatōrē
repudiarit, miseram quę iudicem amiserit. Sed quia qui cum uirtute

perit non interit: haud interit Egnatius quem immortalem ante obitum reddiderat eloquentia: sed uiuit apud creatorem suum in coelestia curia omni cura solutus. Triūphat gloriose • cuius memoriā nulla unquam delebit obliuio, nullo interitū seculo. Magna ē hominū opinio de huius salute. Quo diuturnior est hoīs uita, eo ē calamitati magis obnoxia. Si Gn. Pūpeius magnus, Si. C. Iulius Cēsar, Si. M. T. Cicero, incunabulis obissent inimicorū oculos claudibus non satiascent. Si ratione renquam ullo nostro cōmodo malimus expendere • satis sibi Egnatius, satis glorię • satis naturę, relicto eruditissimorū uirorū cōtū uixit annos octuaginta. Quid autē mirari quemquā oportet? Si Deo, Fatisq; ad cōstitutā diem quam pręterire non datur, concesserit • qui mortalis erat natura? Nec eum mors offendit incautū. Hęc dum paulatim irrepens pręcordia obsidet, dum horret iam senex ac tremat. Nam quo magis animi magnitudine afflicti corporis fragilitatem uincere nitebatur, eo magis morbi immanitas membra prosternebat: ita ut demū sublati ad cōelum oculis inquit, Quā diu claudar hoc tetro seculi carcere? pridie quam efflaret animā • cum nulla salutis spes foret reliqua • sacerdotē accersiri iubet, ut in cuius sinū euomeret quicquid errati perpetrasset. Interiecto deinde tempore cum laboraret uehementer & inclinata res uideretur eundem cōm eucharistia adesse nunciatur quo audito, Quamquā erat toto prostratus corpore • atq; semianimis perinde tamē atq; sublatō in seruatorē obtutu in hęc uerba prorupit. Tu ne inquit mitissime Iesu Tu nequissimū hunc seruū immo hostē, qui tantis abstemulatus beneficiis tuā totiens maiestātē lēserim inuisere dignaris? Quod ego per qua humanū genus cōplecteris charitatē, quę te Crucē subire cōpulit salutifer Deus • omnipotēs Iesu Christe, redēptor noster te quā deuotissime precor per sanctā passionē tuā. Te in quā clemētissime Rex glorię quā humillime obsecro per impollutę Marię uirginis tuę pientissimę matris merita ut mihi ignoscas, & cū ante tribunal tuū constitero quo me iam dudū citari sentio non mea fraus plectatur & culpa sed tuis condonetur meritis, hęc cū dixisset Corpus & Sanguinē dominicū diuina quadā maiestate sumpsit uerendus. Quare ommissis lamentationibus ac lachrymis non tam nobis dolendum est, quod talem amiserimus • quam letandum, quod talē habuerimus. Cuius mirificas, immortalesq; uirtutes semper animo uolubabimus, easq; apud omnes quotidiano sermone usurpabimus incredibili profecto (mihi credite) uoluptate detenebimur. Me quidem exanimant uoces, quas audiui assidue • & quibus interfui quotidie, Valeant inquit Va-
leant

leant auditores mei, Sint incolumes. Sint florentes. Sint beati. Stet
hæc Vrbs præclara, mihiq; patria carissima, ego cœdam: atq; abibo: &
quamprimum tetigero celestem curiam: in ea conquiescam. Quid tan-
tum doloris mors cuiquam potest afferre? in qua ipsa non solum nulla
est iusta lugendi causa, sed etiam cum alia pluraq; bona insunt, tum il-
lud in primis quod & uitia sepelit, & uirtutes suscitât? Si Aristippus,
quo humanæ uitæ consulere, quicquid auri habuit, abieciisse dicitur:
nos ut in cœlo sempiterni futuri, simus uitam hanc incertam tantope-
re tuebimur? Si tres illi Decii, Pater, Filius, Nepos: inani ducti gloria
huiusmodi sponte morti se dediderunt. Nos ut gloriam cœlestem adi-
piscamur, mortem hanc adeo doleamus: quæ nature cursu contigerit?
Sed ne uobis acerbiores ex recordatione illius nostri amissi Oratoris
dolorem incutiam, cum omne uulnus eo magis exulceratur, quo at-
trectetur magis: Receptui canam, si unum, illud uos prius commonue-
ro propterea esse omnes egritudinis reliquias ex animis nostris
euellendas, quod non modo non est mortuus Egnatius, sed
uiuît in reliquis suis auditoribus, & sua præstanti acca-
demia. De me autem illud uobis polliceor: quan-
tum ingénii uiribus prestare potero: semper
unus apud me Egnatius memorabitur.
Vt non minus mortuum, quam ui-
uum ab uno Petro & amatum il-
lum, & obseruatum, & cele-
bratum, præsentem omnes,
uenturiq; cognoscant,

D I X I

ANT 16260

